

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA‘LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI

TURIZM VA SERVIS KAFEDRASI

Qo‘lyozma huquqida
UDK: 339.138 (575.1)

XATAMOV RUZIVOV JAXONGIR O‘G‘LI

**O‘ZBEKISTONDA ZIYORAT TURIZMNI RIVOJLANTIRISH
ISTIQBOLLARI**

71010403– “Turizm (ziyorat turizmi)” mutaxassisligi bo‘yicha

Magistr akademik darajasini olish uchun yozilgan

DISSERTATSIYA

Ilmiy rahbar: PhD, dots. Sayfutdinov Sh.S.

Toshkent-2023

Magistrlik dissertatsiya ishi «Turizm va servis» kafedrasida dastlabki ximoyadan o'tgan

_____ sonli bayonnoma «26» aprel 2023 yil

Kafedra mudiri: Axmedov I. A.

imzo

05.05.2023 y.
sana

Ilmiy rahbar: Sayfutdinov Sh.S.

imzo

05.05.2023 y.
sana

Magistr: Xatamov R. J.

imzo

05.05.2023 y.
sana

Dissertatsiya mavzusi Magistratura bo'limida 2022-yil «20» dekabr

№ 808T raqami bilan ro'yhatga olindi

ANNOTATSIYA

Jahon iqtisodiy-ijtimoiy hayotida ziyorat turizm tarmog‘i muhim o‘rinni egallab kelmoqda. Uning dunyo miqyosidagi o‘rni va roli yildan-yilga o‘sib borayotgan bo‘lib, bugun ushbu soha dunyo aholisining ko‘plab qismini o‘z doirasiga birlashtirdi. Butunjahon turizm tashkiloti (BTT)ning ma‘lumotlariga ko‘ra, “1950 yilda xalqaro turistlar soni 25 million, 1980 yilda 278 million, 1995 yilda 528 million va 2017 yilda 1 milliard 400 million kishini tashkil etgan va bu ko‘rsatkich 2030 yilga kelib 1 milliard 800 million kishiga yetishi bashorat qilinmoqda” . Ushbu ko‘rsatkichning mamlakatimizda ham jadal o‘sishi ko‘zda tutilgan.

Bugungi kunda O‘zbekistonda ziyorat turizmini rivojlantirish, xalqaro ziyorat turizmi muhitini yaratish, ziyorat turizmini rivojlantirish doirasida mahalliy va xalqaro aviareyslari hamda temir yo‘l qatnovini yo‘lga qo‘yishga alohida ahamiyat berilmoqda. “Ziyorat va an’anaviy turizmni rivojlantirish mumkin bo‘lgan marshrutlardagi ob’ektlar sonini 800 taga yetkazish bo‘yicha chora-tadbirlarni belgilash” nazarda tutilgan. Bu vazifalarni amalga oshirishda ziyorat turizmini infratuzilmasini rivojlantirish ustuvor yo‘nalishlarini aniqlash, uni rivojlantirish uchun zarur shart-sharoitlarini yaratish, “halol” standartlariga javob beradigan turistik infratuzilmalarini tashkil etish, islomiy tamoyillarga asoslangan tartiblarni joriy etish kabi yo‘nalishlarda ilmiy tadqiqotlarni chuqurlashtirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Kalit so‘zlar: *ziyosat turizm istiqbollari, muqaddas joylar, ziyorat turizmning hozirgi holati, ziyorat turizm infratuzilmasi*

ANNOTATION

The pilgrimage tourism network occupies an important place in the world economic and social life. Its place and role on the world scale is growing year by year, and today this industry has united a large part of the world's population in its circle. According to the World Tourism Organization (WTO), "the number of international tourists was 25 million in 1950, 278 million in 1980, 528 million in 1995, and 1.4 billion in 2017, and this figure will reach 1 billion by 2030. It is predicted that it will reach 800 million people. Rapid growth of this indicator is expected in our country.

Today, special importance is attached to the development of pilgrimage tourism in Uzbekistan, the creation of an environment for international pilgrimage tourism, and the establishment of domestic and international flights and railways within the framework of the development of pilgrimage tourism. "Determining measures to increase the number of objects on routes where pilgrimage and traditional tourism can be developed to 800" is envisaged. In the implementation of these tasks, it is important to deepen scientific research in areas such as determining the priorities for the development of pilgrimage tourism infrastructure, creating the necessary conditions for its development, organizing tourist infrastructures that meet "halal" standards, and introducing procedures based on Islamic principles.

Key words: *prospects of pilgrimage tourism, holy places, current situation of pilgrimage tourism, infrastructure of pilgrimage tourism*

MUNDARIJA

Annotatsiya.....	3
Mundarija	5
Keltirilgan jadvallar ro‘yxati.....	7
Keltirilgan rasmlar ro‘yxati.....	8
Keltirilgan qisqartmalar.....	9
KIRISH.....	10
Dissertatsiya mavzusining asoslanishi va uning dolzarbligi.....	10
Tadqiqot maqsadi va vazifalari.....	11
Tadqiqotning asosiy muammolari va savollari.....	12
Tadqiqot obyekti va predmeti.....	13
Tadqiqotning ilmiy yangiligi.....	13
Dissertatsiya tarkibining qisqacha tavsifi.....	14
I BOB. ADABIYOTLAR SHARHI.....	16
1.1. Mavzuga oid ilmiy-nazariy qarashlar sharhi.....	16
1.2 Mavzuga oid mahalliy me‘yoriy-huquqiy hujjatlar sharhi.....	22
II BOB. METODOLOGIYA.....	27
2.1. Ma’lumotlarni to‘plash jarayoni.....	27
2.2 Tahlil uchun qo‘llaniladigan usullar.....	27
2.3 Tadqiqotni o‘tkazish uchun zarur sharoitlar.....	28
2.4 Tadqiqot jarayonida kutilayotgan muammolar va ularning yechimi.....	28
2.5 Tadqiqotdan kutilayotgan ilmiy va amaliy natijalar.....	29
III BOB. TAHLIL VA NATIJALAR.....	30
3.1. Ziyorat turizm tarmog‘ining milliy iqtisodiyotni rivojlantirishdagi rolini oshirish yo‘llari	30
3.2. Ziyorat turizmni rivojlantirish borasida davlat siyosatining asosiy yo‘nalishlari	37
3.3. Ziyorat turizmni rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish.....	47

3.4. Ziyorat turizm samaradorligini oshirishda mobil dasturlaridan foydalanish.....	54
XULOSA.....	60
Foydalanilgan adabiyotlar.....	63

KIRISH

Dissertatsiya mavzusining asoslanishi va uning dolzarbligi

Jahon iqtisodiy-ijtimoiy hayotida ziyorat turizm tarmogʻi muhim oʻrinni egallab kelmoqda. Uning dunyo miqyosidagi oʻrni va roli yildan-yilga oʻsib borayotgan boʻlib, bugun ushbu soha dunyo aholisining koʻplab qismini oʻz doirasiga birlashtirdi. Butunjahon turizm tashkiloti (BTT)ning maʼlumotlariga koʻra, “1950 yilda xalqaro turistlar soni 25 million, 1980 yilda 278 million, 1995 yilda 528 million va 2017 yilda 1 milliard 400 million kishini tashkil etgan va bu koʻrsatkich 2030 yilga kelib 1 milliard 800 million kishiga yetishi bashorat qilinmoqda”. Ushbu koʻrsatkichning mamlakatimizda ham jadal oʻsishi koʻzda tutilgan.

Bugungi kunda ziyorat turizmining koʻplab ob'ektlarining mazmuni va maqsadi odamlarga sigʻinish ob'ektlari va bilim oshirish ob'ektlariga aylanmoqda. Binobarin, diniy qadriyatlar madaniy meros va turizm ob'ektlarining bir qismidir.

Ziyoratgohlarni ziyorat qilish azaldan dunyo xalqlarining eng muhim va ardoqli an'analaridan biri boʻlib kelgan. Bugungi kunda muqaddas joylarga sayohat qilish uchun intiladilar. Koʻpgina ob'ektlar muzeylarga, uy-muzeylarga aylantirildi va shuning uchun ular ziyorat turizmi ob'ekti sifatida foydalanadilar.

Oʻzbekistonda turizmning salohiyatli va istiqbolli turlaridan biri ziyorat turizmi hisoblanadi. Uning oʻziga xos xususiyati komil insonni ham jismoniy, ham maʼnaviy jihatdan shakllantirishga ijobiy taʼsir koʻrsatishi bilan bogʻliq. Bugungi kunda jahondagi turistik ob'ektlarning 90 foizidan dan ortigʻi bevosita yoki bilvosita sigʻinish yoki din bilan aloqador. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoev 2021 yildagi Oliy Majlisga Murojaatnomasida “Turizmni rivojlantirish boʻyicha 2021 yilda ham izchil islohotlarni davom ettiramiz. Ayniqsa, ziyorat turizmi va ichki turizmni rivojlantirishga alohida eʼtibor beriladi”, deb taʼkidladilar. Ushbu strategik vazifani muvaffaqiyatli bajarish uchun xorijda sinalgan va turizm sohasini hududiy jihatdan samarali tashkil etish va xizmat koʻrsatuvchi sub'ektlarining qoʻshilgan qiymat zanjiri